

KNJIŽEVNA POROČILA

Milan Pugelj: Zakonci. Drugi natis. Ljubljana 1924. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Str. 150.

Deset kratkih zgodb in črtic, ki vsaka po svoje šegavo ilustrirajo gladka in hrapava življenska pota izbranih zakoncev. Pisatelj prikazuje bralcu, ki rad čita v zabavo in utegne v knjigi najti celo spačeno ali pa mestoma primerno orisano krivuljo lastnih družinskih razmer, izvestna, mikavno pripovedovana meščarjenja zakonskih dvojic, ki so pod raznimi krinkami dika in ponos naše malo meščanske družbe. Vse Pugljeve zakonske junake, uradnika Sevnikarja, geometra Pirnata, profesorja Žitnika, debelušnega in dobrovoljnega Praprotnika, ljubsumnega adjunkta, gledališkega tajnika Peterlina, upokojena sodna poduradnika Jerneja Fiča in Matijo Zoba, trgovca Valentina Zora, železniškega uradnika Metoda in vse druge lahko vsak dan srečaš na ulici, v kavarni ali kjer si bodi. To so prave postave iz življenja. Ravno tako ženske, oziroma zakonske žene: ena stanuje pod teboj v parterju, druga nad teboj v drugem ali tretjem nadstropju. Imajo domača ali pa importirana krstna imena in se košatijo z dolgoveznimi naslovi varanih, oziroma varajočih soprogov... Veletrgovca, veleposestnika in upravnega svetnika gospa, višjega davčnega upravitelja v pokoju gospa, nadučitelja na osemrazredni meščanski šoli gospa in tako dalje. Tretjim osebam, ki kalé navidez mirno biološko sožitje takih nadebudnih dvojic, je usoda vselej čisto slučajno naprtla hvaležno vlogo odrešenika. Morajo pa biti (oziroma postati) seveda vnanje in notranje ravno kruto nasprotje obrazom in obratom enega dela zakonskega para.

Milan Pugelj pripoveduje udobno in zanimivo. Njegov jezik je prijeten, domač. V zbirki najdeš nekaj zelo sočnih metafor, več zgoščenih opisov in čednih prizorov, ki učinkujejo ravno zbog urnega in točnega sloga.

Osebe in postave izkleše pisatelj natančno, prijemljivo in zna v potankosti povsod podčrtavati zlasti komično plat svojih junakov, ne da bi zabredel pri tem v neverjetno karikiranje. Tudi se spretno izogiba obrabljenim in dolgočasnim dvobojem, klavrnim pričkanjem pred sodišči in drugim podobnim zapletljajem, ki bi pripovedovanje po nepotrebnem zavlačevali, in ume zgodbo zavozlati ravno na pravem mestu. Dosti samosvoj v izbiranju snovi, zelo dober opazovalec, pa maupassantovski in čehovski v pripovedni tehniki bo pisatelj Pugelj ostal izrazita posebnost med našimi pripovedniki.

Prvo izdajo «Zakoncev» (izdala in založila «Omladina» 1916.) je pisatelj v ponatisu vsebinsko pustil nedotaknjeno. Stilistično in slovnično pa ima druga izdaja včasih posrečene, včasih pa skoro nepotrebne, celo nerodne podrobne popravke. Po Brezniku je Pugelj očala nadomestil z naočniki (pa ne povsod!), naenkrate z mahoma, hitro, hipoma, kar in naposled, naprej z dalje, vseeno z vendarle, trenutke s trenutki, odpadejo s preminejo, čakati na s čakati (z gen.), rečem s pravim, šetam se s šetam, rabiš s potrebuješ in tako dalje. Več daljših priredij je ločil v glavne stavke, ustavil nekaj plusquamperfektov in popravil nekaj dualov. Prejšnji ja' je spremenil v da' špico v konec, ribal v drgnil, brezbroje v nebroje, reštavracijo v restavracijo i. dr. Šlape so se prelevile sedaj v papuče, roženkravč v žeravec. Zakaj?

Pavel Karlin.

Bernhard Kellermann: Predor. Roman. Prevedel Fr. Kobal. (Konec.)

5.) Trdi so zlasti nastopni stavki: Predor je spričo prihranitve časa vsakemu trgovcu v dar primaknjeno leto dni njegovega življenja. — Katastrofa, otetvena